

Årets gang derude - feb. 2017

Af jordbrugsteknolog Erik Frydenlund

Tips til foråret

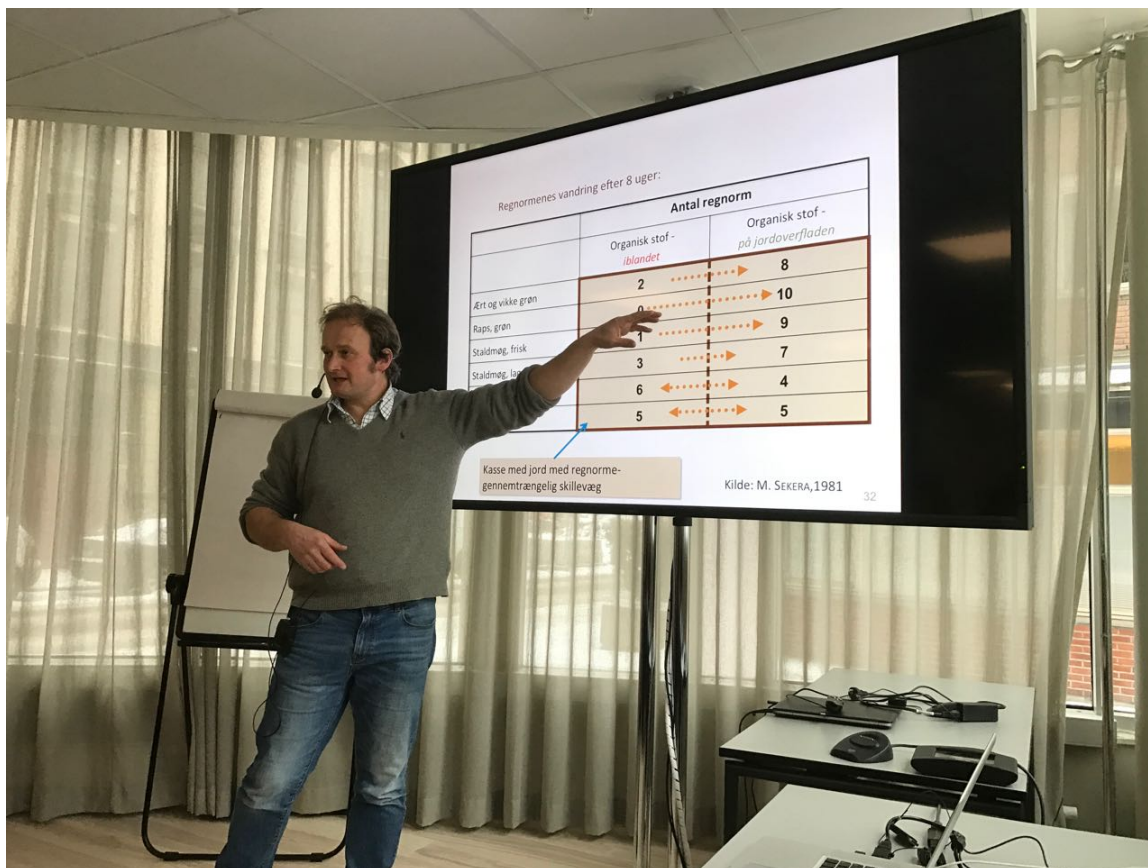
At så efter månen

Det er meget populært at bruge en måne-stjerne kalender som en hjælp, når der skal sås. Biodynamisk forening udgiver hvert år Thun's Såkalender, som er nem at følge.

Jeg mener ikke, at man slavisk skal følge kalenderen og tro, at man ikke kan lave noget uden det er på den helt rigtige dag. Først og fremmest skal de fysiske forhold være rigtige, som jordtemperatur og tidspunktet på året. Hvis vi fx tager gulerodsfamilien (gulerod, pastinak, persillerod) er det bedst at så efter 15. maj, så undgår man den første generation af gulerodsfluen. Så kan man kigge i kalenderen, og se at den 16. 17. 18 maj er roddage, hvor månen står i stenbukkens tegn, som er forbundet med elementet jord. Jeg vil derfor prøve at så gulerødder en af de tre dage og helst midt i perioden. Hvis det ikke lykkes at så på de dage, vil jeg så ved næste lejlighed uden at tage hensyn til, hvad der står i kalenderen. De næste roddage er den 25. og 26. maj, og det synes jeg bliver lidt sent. Til såning af hvidkål, rødkål og salat i drivhus eller under fiberdug kan fx bruges den 5. eller 6. april. Grønkål kan sås samtidig men kan også sagtens sås senere. Til havebrug er det altid godt at have nogle ekstra grønkålsplanter til at plante ud, hvor der er nogle huller, der skal fyldes ud, eller hvor der har været høstet salat, spinat, hvidløg eller tidlige løg. De kan evt. plantes indimellem den anden afgrøde nogle uger før høst.

Jordfrugtbarhed - det nye "sort"!

Emnet *Jordfrugtbarhed* er nu også kommet til Norge. 12. januar holdt Martin Beck og jeg et kursus i Oslo om emnet, hvor der var 80 deltagere plus en venteliste, så efter kurset arrangerede vi straks en gentagelse. Nu i skrivende stund har vi netop afholdt det samme kursus endnu en gang, og sørme om der ikke var næsten fuldt hus igen med 75 deltagere. Deltagerne var en fin blanding af studerende, rådgivere, biodynamikere, økologer og også en del konventionelle landmænd. Dagen før besøgte vi en stor salatavler, som er ved at lægge om fra konventionelt til økologisk drift, og som han sagde, så kunne han se, at den konventionelle udvikling, han var inde i, var en glidebane med en tiltagende dårligere jord og stadig større udgifter til sprøjtemidler. Efter vi havde snakket med ham nogle timer sagde han: "Dette er jo en lille revolution", hvortil jeg svarede: "Dette er en stor revolution"!

Her fortæller Martin Beck om jordlivets mysterier i Oslo

Biodynamisk konference i Schweiz

Ugen før var vi en del danskere der deltog i den internationale landbrugskonference i Dornach i Schweiz, temaet var sjovt nok *Jordfrugtbarhed*, og her var der også stor interesse for temaet med 750 deltagere fra 38 forskellige lande. En stor oplevelse var det at høre om mange forskellige positive tiltag rundt omkring i verden fra mange forskellige nationaliteter og dejligt at være lidt fri for alle de negative nyheder, vi bliver bombarderet med gennem medierne som Donald Trump, Mellemøsten og problemer med udlændinge. Her er det dejligt at opleve en mangfoldighed af nationaliteter, og hvordan vi kan berige hinanden i stedet for at bekriige hinanden, det er ligesom med jorden – mangfoldighed og artsrigdom giver bedre resultater, monokultur er ikke godt i længden!

I Dornach deltog jeg i en spændende workshop om planternes måde at kommunikere med hinanden på. Det lader til, at vores Darwinistiske måde at se naturens verden på skal op til en revurdering, naturen er ikke blot en krigsskueplads, hvor de stærkeste overlever. Det er også en *markedsplads*, hvor dem, der samarbejder, overlever eller trives bedst. Nyere forskning viser at planterne udveksler en del kommunikation og næringsstoffer gennem jordens mykorrhiza svampe. Der findes et kæmpe netværk af svampe, som vokser ind i plantens rødder og spreder sig ud i jorden, hvor de finder næringsstoffer og vand til planterne, - til gengæld får svampene energi fra planten. Disse svamperodnet (hyfer) har knudepunkter, hvor de er forbundet med andre svampe, og på den måde er der forbindelse fra en plante til en anden plante. Det har vist sig at et træ kan sende næringsstoffer til et andet træ, så et lille træ, der står i skyggen af et større træ, kan få noget hjælp fra det store træ. Det lyder jo fantastisk at et stort træ kan dele ud af sine

næringsstoffer, men det er endnu mere fantastisk, at det ikke er tilfældigt, hvor det sender deres næringsstoffer hen. Man har fundet ud af, at hvis det lille træ er i familie med det store træ, så er det store træ mere gavmild. Der er også eksempler på, at man har fældet et stort træ for at give lys og plads til de mindre træer med det resultat at de nu trivedes dårligere, fordi de havde fået hjælp fra de store træer. Der er nu opstået et nyt begreb som hedder: Wood Wide Web som kan forkortes med WWW!

Det har også vist sig, at en hvis en tomatplante bliver angrebet af svamp eller bladlus, så kan den gennem jorden sende besked til andre tomatplanter, så de kan danne antistoffer og på den måde være forberedt.

Det var Florianne Kochlin, som fortalte, og hun har skrevet flere bøger på tysk og engelsk om emnet, som kan findes på internettet. Selvfølgelig kommunikerer planter også over jorden ved hjælp af duftstoffer, men det er et emne til en anden gang.

I moderne landbrug og gartneri mangler der som regel mykorrhizasvampe, og der er firmaer, der nu er begyndt at sælge dem. I første omgang kan man dog selv styrke dem der er i jorden, ved alsidigt grønt plantedække, specielt græsser som laver meget sukker, og så bearbejde jorden så lidt som muligt, da de har brug for tid til at bygge deres net op.

Bierne

Ny svensk bog om biodynamisk biavl

For dem der læser svensk, så udkom der sidste år en meget fin bog om biodynamisk biavl. Den hedder *Handbok i naturlig biodling*, skrevet af Peter Schneider Vingsköld, som er en svensk Demetergodkendt erhvervsbiavler. Han har tidligere boet i nærheden af Stockholm men er nu flyttet til Gotland. Bogen er fuld af fine tegninger og billeder, og han giver en meget praktisk og enkel indføring i en biodynamisk biavl, og det kan mærkes, at han er en biavler med mange års erfaring. En bog der absolut kan anbefales.

Se mere på deres hjemmeside: www.biodlarnaschneider.se hvor bogen kan bestilles. Han holder et weekendkursus på Gotland fra den 28. til den 30 april, - ikke et dårligt sted at besøge.

Lørdag den 4. februar starter jeg igen op med Biskolen, som løber over 4 lørdage, og der er stadig ledige pladser.

